

τους καὶ νὰ ρίχνει στὰ χεράκια τους μερικὰ πούπουλα ἀπὸ τὰ
ώραϊα φτερά του. Καὶ τὸ ἄγγελούδι χαιρόταν ποὺ τὰ παιδάκια
ἔπαιζαν μὲ τὰ πούπουλα.

Ναί, μιὰ ἀόριστη ἀνησυχία κράτησε ξύπνια ὅλα τὰ παιδιὰ
τῆς μεγάλης πολιτείας τούλαχιστον ὡς τὰ μεσάνυχτα. Καὶ τὸ
γεγονός αὐτὸ ἔκαμε ἐντύπωση, καὶ κάποιοι ποὺ ἦταν πολὺ παρα-
τηρητικοὶ εἶπαν τῷδε δὲν εἶχε σημειωθεῖ ποτὲ ἄλλοτε, καὶ ὅτι
θάπρεπε νὰ ἔξετασθεῖ ἀπὸ κάθε πλευρά γιὰ νὰ ἔξακριβωθεῖ
μήπως εἶχε κάποιαν ἔμμεση σχέση μὲ τὶς δοκιμὲς τῆς ἀτομικῆς
βόμβας ἢ μὲ τὶς προετοιμασίες τοῦ πρώτου ταξιδιοῦ στὸν "Αρη.

6

Στὸ πρότυπο σχολεῖο τῆς φιλανθρωπικῆς ἑταίριας, ὅπου ὅλα
τὰ παιδιὰ ἦταν ἐσωτερικά, τὰ δέκα ἀγόρια ποὺ εἶχαν γνωρίσει
τὸν Ζαρατούστρα εἶχαν μιὰ περίεργη ἔμπνευση τὸ βράδυ ἐκεῖνο.

Βγῆκαν καὶ τὰ δέκα, πατώντας στὰ νύχια τῶν ποδιῶν τους,
ἀπὸ τὸ κοινὸ ὑπνοδωμάτιο καὶ, χωρὶς νὰ τ' ἀντιληφθεῖ ὁ ἐπι-
τηρητής, πῆγαν στὸν κῆπο τοῦ σχολείου ὅπου ἦταν μιὰ μεγάλη
στέρνα, ἔνα ἀναπλήρωμα πισίνας.

'Αφοῦ κάθησαν γύρω ἀπὸ τὴ στέρνα κοίταξαν στὸν οὐρανὸ
τὸ φεγγάρι ποὺ ἦταν σχεδὸν γεμάτο. Ποιός νάναι, τάχα, ὁ ἀν-
θρωπος στὸ φεγγάρι ; — ρώτησε τὸ ἔνα ἀπὸ τ' ἀγόρια.

'Ο Ζαρατούστρας ! — εἶπαν ὅλα τ' ἄλλα ἐν χορῷ.

"Αν εἶναι ὁ Ζαρατούστρας, λέει τ' ἀγόρι ποὺ εἶχε θέσει τὸ ἐρώ-
τημα, πῶς μποροῦμε νὰ τὸν φτάσουμε ἐκεῖ πάνω ;

Νά τον ! — φώναξε ἔνα ἀπὸ τ' ἄλλα ἀγόρια· τὸν βλέπω μέσ'
στὴ στέρνα· ἀφοῦ δὲ μποροῦμε νὰ τὸν φτάσουμε ἐκεῖ πάνω, ὃς
πέσουμε στὸ νερὸ γιὰ νάμαστε μαζί του.

'Η πρόταση αὐτὴ φάνηκε σ' ὅλα τ' ἀγόρια λογική. Τὰ παι-
διὰ ἔβγαλαν τὶς πυτζάμες τους καὶ ἔπεσαν ὅλα μέσ' στὴ στέρνα,
ἄλλὰ τὰ νερὰ ταράχτηκαν καὶ ὁ Ζαρατούστρας — ὁ ἀνθρωπος
τοῦ φεγγαριοῦ ποὺ καθρεφτιζόταν μέσ' στὴ στέρνα — χάθηκε
ἀπὸ τὰ μάτια τους. 'Ενῶ τὸ πρᾶγμα ἦταν τόσο φυσικό, τὰ
παιδιὰ ἀπέρησαν.

'Ο Ζαρατούστρας χάθηκε ! — λέει ἔνα ἀπὸ τ' ἀγόρια· δὲ βρί-
σκεται πιὰ παρὰ μόνο ἐκεῖ πάνω !

Χωρὶς νὰ γίνουν ἀντιληπτὰ ἀπὸ τὸν ἐπιτηρητή τους, **Τὰ**
δέκα ἀγόρια γύρισαν στὸ ὑπνοδωμάτιο καὶ ξαγρύπνησαν.

δλόκληρη τὴ νύχτα ἀποροῦσαν γιὰ κάτι ποὺ ἦταν τόσο φυσικό· τὰ δέκα ἄγόρια ἥξεραν θετικὰ ὅτι τὴ νύχτα εἰδικὰ ἐκείνη τὸ φυσικώτατο αὐτὸ φαινόμενο σήμαινε καὶ κάτι· ἄλλο!

7

Στὸ πανδοχεῖο, ἀφοῦ χτύπησαν μεσάνυχτα, ὁ Θυρωρὸς τῆς νύχτας ἦταν πιὰ βέβαιος ὅτι ὁ Ζαρατούστρας δὲ θὰ ξαναγύριζε καὶ ὅτι τὸ δωμάτιο 13 ἦταν πιὰ διαθέσιμο. Καὶ ἦταν, ἐπίσης, βέβαιος ὅτι τὴ νύχτα ἐκείνη θάφτανε κάποιος περίεργος ξένος, ὅπως εἶχε φτάσει ἄλλοτε ὁ "Αγνωστος, ὅπως εἶχε φτάσει ὁ Πέρ Γκύντ, ὅπως εἶχε φτάσει ὁ Ζαρατούστρας.

Καὶ ὁ Θυρωρός, ἕσυχος καὶ βέβαιος γιὰ ὅλα, ἀποκοιμήθηκε στὸ κάθισμά του. Ἡταν ἀνθρωπος μεγάλης πείρας καὶ ἥξερε ὅτι ὁ οὐπνος δὲ θὰ τὸν ἐμπόδιζε νὰ ίδει τὸ καθετί.

Η νύχτα εἶχε ἀρκετὰ προχωρήσει, ὅταν ἡ φωνὴ ἐνὸς ξένου τὸν ξύπνησε τὴ στιγμὴ ποὺ ἔβλεπε στ' ὄνειρό του τὸν Ζαρατούστρα. Ἀφοῦ ἔτριψε καλὰ τὰ μάτια του γιὰ ν' ἀποφύγει κάθε σύγχυση ἀνάμεσα στ' ὄνειρο καὶ στὴν πραγματικότητα, κοίταξε τὸν ξένο καὶ χαμογέλασε:

Σᾶς περίμενα, τοῦ λέει· τὸ δωμάτιο 13 εἶναι διαθέσιμο· είστε χωρὶς ἄλλο ὁ «"Ανθρωπος ποὺ ἔχασε τὸν ἵσκιο του».

Κάνεις λάθος, τοῦ ἀπαντάει ὁ ξένος· δὲν ἔχασα διόλου τὸν ἵσκιο μου· ἵσως τὸ μόνο ποὺ ὑπάρχει ἐπάνω μου εἶναι ἀκριβῶς ὁ ἵσκιος μου.

Δὲ σᾶς καταλαβαίνω, κύριε, παρατήρησε ὁ Θυρωρός· δὲν εἶμαι διόλου ρωμαντικὸς καὶ ἡ φαντασία μου δὲν παίζει μὲν ἵσκιους. Ωστόσο, ἡ λογική μου λέει ὅτι, ἀν δὲν είστε τίποτ' ἄλλο παρὰ ἔνας σκέτος ἵσκιος, θὰ πρέπει νὰ είστε ὁ ἵσκιος κάποιου ἄλλου ἀνθρώπου ποὺ ἔχει χάσει τὸν ἵσκιο του.

Νὰ σοῦ πῶ, φίλε μου, ἀπαντάει ὁ ξένος· ἡ λογικὴ καὶ ὁ ρεαλισμὸς λένε αὐτὸ ποὺ λέσ εσύ· ἄλλὰ τὸ λένε γιατὶ ἀγνοοῦν κάτι πολὺ σημαντικό: ἐνῶ γνωρίζουν ἄριστα ὅτι εἶναι λογικὸ καὶ πραγματικό, ἀγνοοῦν ὅτι ἀκριβῶς δὲν εἶναι λογικό, ὅτι δὲν εἶναι πραγματικό. Καὶ μένα — ἔτσι ὅπως μὲ βλέπεις, ἀπὸ τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια — δὲ μὲ πιάνει ἡ λογική, δὲ μὲ χωράει ὁ ρεαλισμός.

Ἐξηγηθεῖτε καλύτερα, τοῦ λέει ὁ Θυρωρός· εἶμαι, ὅπως ξέρετε, ὑποχρεωμένος νὰ σᾶς βάλω νὰ συμπληρώσετε τὸ δελτίο

τῶν ξένων. Πεῖτε μου, λοιπόν, καθαρὰ καὶ ξάστερα ποιός εἶστε!

‘Απλούστατα, φίλε μου, δὲν εἴμαι κανένας, τοῦ ἀπαντάει ὁ ξένος· μετὰ τὸν Ζαρατούστρα, ὁ μόνος ποὺ μποροῦσε νὰ φτάσει εῖμ’ ἐγώ! Τὸ δωμάτιο 13 θὰ τὸ κατέχω ἀπὸ δῶ κ’ ἐμπρὸς ἐγώ· καὶ δὲν πρόκειται νὰ τὸ κουνήσω ἀπὸ κεῖ μέσα· δὲ χωρεῖ οὔτε ἔξωση ἐναυτίον μου! ’Εσύ ποὺ εἶσαι ἄνθρωπος μεγάλης πείρας ἔπρεπε νὰ ξέρεις ὅτι χαμηλότερα ἀπὸ τὸν Ζαρατούστρα, μὲ μέτρο τὴν ἀνυπαρξία, δὲ μποροῦσε νὰ βρεθεῖ ἄλλος ἀπὸ μένα· καὶ, ὅπως σοῦ εἶπα, δὲν εἶμαι κανένας!

“Οπως νομίζετε, κύριε, τοῦ λέει ὁ θυρωρός· ὁ καθένας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ νομίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅτι θέλει. Πάντως, σᾶς δίνω τὴν συμβουλή — γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε φασαρίες μὲ τὴν ἀστυνομία — νὰ γράψετε στὸ δελτίο τῶν ξένων ἐνα ὄποιοδήποτε ὄνομα. Τὰ ύπόλοιπα τ’ ἀναλαμβάνω ἐγώ· ἀφοῦ λέτε ὅτι δὲν εἶστε κανένας, θὰ φροντίσω νὰ σᾶς κρύψω ἐγώ ἀπὸ δλους! Στὸ δωμάτιο 13 θὰ βρεῖτε καλὰ συντηρημένες τὶς ἄλλαξιες τοῦ κυρίου Πέρ Γικύντ ποὺ τὶς φόρεσε, βέβαια, καὶ ὁ κύριος Ζαρατούστρας, ἄλλὰ τὶς πρόσεξε πολύ.

Μεῖνε ἥσυχος, τοῦ λέει ὁ ξένος· ὅσες φορὲς κι’ ἀν τὶς φορέσω, θὰ μείνουν ἀθικτες.

Καὶ ὁ θυρωρός, ἀφοῦ ἔβαλε τὸν ξένο νὰ συμπληρώσει τὸ δελτίο, τὸν ὀδήγησε στὸ δωμάτιο 13.

8

Τὴν ἄλλη μέρα, ἡ ἀστυνομία εἰδοποίησε τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες ὅτι κάτι εἶχε συμβεῖ στὴν ἀρχαία γέφυρα. Ἀφοῦ πέρασαν κάμποσες ωρες ὅσπου νὰ ξεκαθαρίσει τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἀρμοδιότητας ὀνάμεσα στὴν ἀρχαιολογικὴ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου Παιδείας καὶ στὸ ὑπουργεῖο Δημοσίων "Εργων, δυὸς ἀρμόδιοι ἔφτασαν τὸ μεσημέρι γιὰ νὰ διαπιστώσουν τὶ ἀκριβῶς εἶχε συμβεῖ.

Καὶ πραγματικό, καὶ τι εἶχε συμβεῖ. Ἡ γέφυρα δὲν εἶχε, βέβαια, γικρεμιστεῖ· μιὰ σοβαρή, ὅμως, ρωγμὴ εἶχε παρατηρηθεῖ στὴ γέφυρα, ἀκριβῶς στὴ μέση, δηλαδὴ ἐκεῖ ὅπου εἶχε προσκολληθεῖ ἡ ματιὰ τοῦ Ζαρατούστρα. Ἡ προαιώνια γέφυρα εἶχε πραγματικὰ σχισθεῖ εἰς δύο. Ἡ σχισμὴ ἦταν σχεδὸν ἀθέατη· ώστόσο, ἦταν σοβαρή· ἐνα ξυράφι εἶχε κόψει τὴ γέφυρα στὴ μέση, ἀπὸ ἀνωθεν ἐως κάτω. Μήπως τὸ ξυράφι

πού τὴν ἔκοψε ἦταν ἡ ματιά τοῦ Ζαρατούστρα; Καὶ ἀν δὲν
ἔφταιξε ἡ ματιά τοῦ ἀθώου Ζαρατούστρα, πῶς κατάφερε ἡ μα-
τιά του χτες τὸ βράδυ νὰ διακρίνει τὴ σχισμή ποὺ καὶ στὸ φῶς
τῆς μέρας ἦταν σχεδὸν ἀθέατη;

"Ἐχω τὴ γνώμη, ἀποφάνθηκε ὁ ἐνας ἀπὸ τοὺς δυὸς ἄρμόδιους,
ὅτι μὲ τὴ σχισμή αὐτὴ στερεώθηκε ἡ ἐτοιμόρροπη γέφυρα.

Ποῦ τὴ στηρίζεις τὴ γνώμη σου; — ρωτάει ὁ ἄλλος ἄρμόδιος.

'Η γέφυρα θάχει τώρα μεγαλύτερη ἐλαστικότητα, ἀπαντάει
ὅ πρῶτος· καὶ θ' ἀνθέξει πολλοὺς ἀκόμα αἰῶνες, ἵσως καὶ ὅς
τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου.

Πιστεύεις ἐσύ στὴ συντέλεια τοῦ κόσμου; — ρωτάει ὁ ἄλλος
ἄρμόδιος· ἡ θετικὴ ἐπιστήμη δὲν προβλέπει ἐνα τέτοιο πρᾶγμα·
προβλέπει, ἀντίθετα, μιὰν ἀτελεύτητη διαδοχὴ κ' ἐναλλαγὴ
συστολῆς καὶ διαστολῆς τοῦ σύμπαντος.

Ναί, ἀπαντάει ὁ πρῶτος· αὐτὸ ποὺ λέσ εἶναι πολὺ θετικό.
Ωστόσο, ξεχνᾶς τὸν παράγοντα τοῦ σύμπαντος ποὺ εἶναι, πλάτι
στοὺς τόσους θετικούς, ὁ ἀρνητικός: τὸν ἀνθρωπο. Ο ἀνθρω-
πος μπορεῖ ὁ ίδιος νὰ προκαλέσει τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου. Δὲν
ἀποκλείεται νὰ τὸ ίδοιμε αὐτὸ καὶ στὶς μέρες μας.

"Ἐχεις τὴν περιέργεια νὰ τὸ δεῖς; — ρωτάει ὁ ἄλλος ἄρμόδιος.

Καὶ θ ε ἐπιστημονικὴ παρατήρηση μ' ἐνδιαφέρει· ἀκόμα καὶ
ἡ ἔσχατη, ἀπαντάει ὁ πρῶτος ἄρμόδιος.

"Ετσι, οἱ δυὸς ἄρμόδιοι εἶχαν κάμει τὸ καθῆκον τους.

9

Τὸ πρωΐ τοῦ Σαββάτου, κάμποσα παιδιά εἶχαν μαζευτεῖ
στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ. Δὲν εἶχαν μαζευτεῖ μόνο τ' ἀλητό-
παιδα τῆς παλιᾶς πύλης ποὺ ἦταν περίπου δεκαπέντε. Τὰ δέκα
ἀγόρια τοῦ πρότυπου σχολείου ποὺ εἶχαν γνωρίσει τὸν Ζαρατού-
στρα τρέσκασαν ὅλα τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἀπὸ τὸ μάθημά τους
καὶ πῆγαν ἐπίσης στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ἐνα ἀπὸ τ' ἀγό-
ρια ἦταν ἀπὸ καιρὸ ὃ σύνδεσμος μὲ τ' ἀλητόπαιδα τῆς παλιᾶς
πύλης, κ' ἔτσι πληροφορήθηκαν ὅτι ἐπρεπε τὸ πρωΐ ἐκεῖνο νὰ βρί-
σκονται στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ γιὰ νὰ ίδοιν κάτι ποὺ δὲ μπο-
ροῦσε πάρα νὰ φανεῖ.

Κάμποσα κι' ἀπὸ τὰ παιδάκια τῆς καλῆς κοινωνίας ποὺ εἶχαν
γνωρίσει τὸν Ζαρατούστρα στὴν κοσμικὴ πλάτη εἶχαν τὸ πρωΐ
ἐκεῖνο τὸ ἐντονο αἴσθημα ὅτι ἐπρεπε νὰ τὸ σκάσουν ἀπὸ τὸ σπίτι

τους καὶ νὰ τρέξουν στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ· οἱ γκουβερνάντες τους, ὅμως, τὰ ἐμπόδισαν καί, γιὰ νῶναι ἥσυχες, τὰ κλείδωσαν στὰ δωματιάκια τους. "Ετσι, τὰ πλουσιόπαιδα στερήθηκαν κάτι ποὺ εἶχε ἐπιφυλαχθεῖ μόνο στὰ παιδιὰ τῶν φτωχῶν καὶ καταφρονεμένων. 'Ο Θεός, ὅμως, τὰ χάϊδεψε κι' αὐτὰ καὶ ἥσυχασαν.

10

‘Η θάλασσα, στὶς ἐκβολὲς τοῦ ποταμοῦ, ἦταν τὸ πρωΐ ἐκεῖνο ἀρκετὰ ταραγμένη· καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν κάπως θολή. "Εναὶ ἀπὸ τὰ παιδιὰ ἔθεσε τὸ ἐρώτημα:

Θὰ μπορέσουμε, τάχα, νὰ δοῦμε καθαρὰ ὅ,τι θὰ γίνει;

Τί θὰ γίνει; — ρώτησε ἔνα ἄλλο ἀπὸ τὰ παιδιά.

‘Ακοῦστε, συνάδελφοι, λέει τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο ἀνάμεσα στ' ἀλητόπαιδα ποὺ εἶχε τὸ ἴδιαίτερο κῦρος του κι' ἀπέναντι τῶν δέκα μαθητῶν· μὴ ρωτᾶτε τί πρόκειται νὰ γίνει. Δὲν ξέρω οὔτε κ' ἔγὼ τί θὰ γίνει. 'Ο φίλος μας ὁ τρελός μᾶς εἶπε νὰ μαζευτοῦμε σήμερα ἐδῶ· καὶ ἥρθαμε· αὐτὸ πρέπει νὰ μᾶς φτάνει. Καὶ τί ποτε νὰ μὴ γίνει, ἐκάναμε ὅ,τι μᾶς εἶπε.

Λέει ν' ἀναστηθεῖ ὁ Ζαρατούστρας, ὅπως ἀναστήθηκε προχτὲς ὁ τρελός, καὶ νὰ φανεῖ μπροστά μας; — ρώτησε κάποιο ἀπὸ τ' ἀλητόπαιδα.

Δὲ λέω τίποτε, ἀπαντάει τό ἡγετικὸ στοιχεῖο· ὁ τρελός, ἄλλωστε, δὲν ἀναστήθηκε· ὁ ἴδιος μᾶς εἶπε μονάχα ὅτι δὲν είναι βέβαιος ἂν πέθανε ἢ ὅχι. Γιὰ τὸν Ζαρατούστρα, ὅμως, μᾶς εἶπε καθαρὰ καὶ ξάστερα ὅτι προχτὲς τὸ βράδυ θὰ πέθαινε. Μπορεῖ, βέβαια, ν' ἀναστηθεῖ ὁ Ζαρατούστρας· σήμερα είναι ἡ τρίτη ἡμέρα κατὰ τὰς Γραφάς· ἄλλα δὲν τὸ ξέρω. 'Έγὼ θὰ ἔξακολουθήσω νὰ πιστεύω στὸν Ζαρατούστρα καὶ ἂν ἀκόμα δὲν ἀναστηθεῖ.

Ποιός ἦταν, τάχα, ὁ φίλος μας ὁ Ζαρατούστρας; Λέει νάταν στ' ἀλήθεια ζωντανὸς προτοῦ πεθάνει; — ρώτησε κάποιο ἀπὸ τὰ παιδιά.

Δὲν ξέρω! — ἀπαντάει τό ἡγετικὸ στοιχεῖο· ὥστόσο, ἐμεῖς τὸν εἴδαμε μὲ τὰ μάτια μας... Λέτε νὰ μὴν πιστέψουμε στὰ μάτια μας καὶ νὰ συμμερισθοῦμε τὴν κακία τοῦ κόσμου ποὺ λέει πώς ἦταν ἀνύπαρκτος; "Οχι, ἐμεῖς πρέπει νὰ τὰ βάλουμε μ' ὅ λον τὸν κόσμο καὶ νὰ διαδώσουμε πάντοῦ ὅτι ὁ Ζαρατούστρας ἦταν ἀνθρωπος ζωντανός, μὲ σάρκα καὶ ὄστα, μὲ καρδιὰ καλύτερη ἀπό

κάθε ἄλλη καρδιά, καὶ μὲ μυαλὸ δυνατότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο μυαλό. Καὶ ὃν ἀκόμα ἔχουμε ἀμφιβολίες, δὲν πρέπει ν' ἀκούσουν τὶς ἀμφιβολίες μας οἱ ἄλλοι, οἱ ἀδιάφοροι καὶ οἱ βάρβαροι ! 'Εμεῖς θὰ χωθοῦμε παντοῦ, θὰ χωθοῦμε στ' αὐτὶὰ ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ θὰ λέμε ἀδιάκοπα — δὲ θὰ τὸ φωνάζουμε, ἄλλὰ θὰ τὸ ψιθυρίζουμε, γιατὶ ὁ ψίθυρος εἶναι πιὸ ἐνοχλητικὸς — ὅτι ὁ Ζαρατούστρας ἔζησε, ὅτι ὁ Ζαρατούστρας ἦταν ὁ καλύτερος ἀνθρώπος στὸν κόσμο, ὅτι ὁ Ζαρατούστρας δὲ νικήθηκε, ἄλλὰ νίκησε τὸν κόσμο. Ναί, στ' αὐτὶ τοῦ καθενὸς θὰ σφυρίζουμε τὸ σκοπό μας. Θὰ βουτίζουμε σὰν τὶς σφῆκες καὶ, κάπου-κάπου, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, θὰ τσιμπᾶμε ! Αὐτές, παιδιά, εἶναι οἱ ὁδηγίες μου. Είστε σύμφωνοι ;

Σύμφωνοι ! — φώναξαν ὅλα τὰ παιδιὰ μαζί.

11

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη, τὰ μάτια ὅλων τῶν παιδιῶν τὰ τράβηξε ξαφνικὰ ἥ θάλασσα. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν κάπως θολή· ώστόσο, στὰ δυὸ-τρία μίλια μποροῦσε ἥ ματιὰ τῶν παιδιῶν νὰ ξεχωρίσει τὸ καθετί.

Βλέπετε τίποτε ; — ρωτάει τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο ἀνάμεσα στ' ἄλητόπαιδα.

"Οχι ! Δὲ βλέπουμε τίποτε, ἀπάντησαν πολλὰ παιδιὰ μαζί.

Τότε... γιατὶ στρέψαμε ὅλοι μαζὶ τὰ μάτια μας στὴ θάλασσα ; — ρωτάει ξανὰ τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο. Σᾶς ρωτάω, γιατὶ οὔτε κ' ἔγὼ δὲν ξέρω γιατὶ ! Πάντως, κἀ τι πρέπει νὰ συμβαίνει ἐκεῖ πέρα ! Σᾶς συμβουλεύω νὰ μὴν ξεκολλήσετε τὰ μάτια σας ἀπὸ τὴ θάλασσα. "Αν συμβεῖ κάτι καὶ δὲν τὸ δοῦμε, θάναι σὰ νὰ μὴν ἔχει διόλου συμβεῖ ! Θέλετε νὰ σᾶς πῶ καὶ κάτι περισσότερο ; Θὰ σᾶς τὸ πῶ. 'Ακοῦστε με, λοιπόν : Καὶ ὃν ἀκόμα δοῦμε κάτι χωρὶς νὰ συμβεῖ, θάναι ωσὰν νἄχει συμβεῖ !

12

Δὲν πρόλαβε τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο νὰ τελειώσει τὴ φράση του, καὶ τὰ μάτια ὅλων τῶν παιδιῶν ξεχώρισαν κάποια μορφὴ ποὺ περπατοῦσε πάνω στὴ θάλασσα καὶ προχωροῦσε πρὸς τὴν ἀκτή.

Τὰ παιδιὰ δὲν ταράχθηκαν διόλου· γιὰ λίγα, ὅμως, δευτερό-λεπτα ἔμειναν σιωπηλά· κ' ἥ θάλασσα, ἄλλωστε, ἤρεμησε

(κ' ἦταν ὡς τώρα ἀρκετὰ ταραγμένη) καὶ παραδόθηκε σὲ μιὰ γλυκιὰ σιωπή.

Νάναι, τάχα, ὁ Ζαρατούστρας; — ρώτησε κάποιο ἀπὸ τὰ παιδιά, διακόπτοντας τὴν σιωπήν.

“Οχι, δὲ ν εἶναι ὁ Ζαρατούστρας, εἶπε τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο ἀνάμεσα στ' ἀλητόπαιδα.

‘Η μορφὴ ποὺ περπατοῦσε πάνω στὴ θάλασσα εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνεται πιὸ ὄρατήν. ‘Η ἀτμόσφαιρα ξαφνικὰ καθάρισε (κ' ἦταν ὡς τώρα κάπως θιλή). Περπατώντας ἐπάνω στὴ θάλασσα, πλησίαζε τὴν ἀκτὴν τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν, ποὺ γιὰ νὰ τὸ σώσει εἶχε πέσει προχτὲς στὸ ποτάμι ὁ Ζαρατούστρας.

Τὸ ἄγόρι αὐτὸν εἶναι σὰν καὶ μᾶς, εἶπε κάποιο ἀπὸ τὰ παιδιά· λέτε νὰ μποροῦμε κ' ἐμεῖς νὰ περπατήσουμε πάνω στὴ θάλασσα;

Ναι, τὸ ἄγόρι εἶναι σὰν καὶ μᾶς, παρατήρησε τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο· ἐμεῖς, ὅμως, δὲ μποροῦμε νὰ περπατήσουμε πάνω στὴ θάλασσα.

Κ' ἐπακολούθησε μιὰ νέα σιωπή. Ή καρδιὰ τῶν παιδιῶν εἶχε γεμίσει προσδοκία καὶ χαρά.

Τώρα τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν εἶχε φτάσει στὴν ἀκτὴν τὰ πόδια του (τὴν παρατήρηση αὐτὴ τὴν ἔκαμαν ὅλα τὰ παιδιά) δὲν εἶχαν διόλου βραχεῖ. Χαμογελώντας, πλησίασε τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν τ' ἄλλα παιδιά.

Ποιός εἶσαι; — ρωτάει τὸ ἡγετικὸ στοιχεῖο ἀνάμεσα στ' ἀλητόπαιδα.

‘Εγώ εἰμι! — ἀπάντησε τὸ ἄγόρι· λυπάμαι ποὺ εἴμ' ἐγὼ καὶ ὅχι ὁ φίλος σας ὁ Ζαρατούστρας. Περιμένατε ἐκεῖνον ποὺ ἦταν ὁ μεγάλος σας φίλος καὶ ἀλλιώτικος ἀπὸ σᾶς· καὶ ἥρθα ἐγὼ ποὺ εἴμαι ἀκριβῶς σὰν καὶ σᾶς. Σᾶς φέρνω, ὅμως, νέα ἀπὸ τὸν Ζαρατούστρα· ὁ ἕδιος μ' ἔστειλε κοντά σας. Τὴν ωρα αὐτὴν παρακολουθεῖ ὁ Ζαρατούστρας τὴν συνάντησή μας καὶ χαίρεται· ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται μπορεῖ καὶ χαίρεται ἀδιάκοπα, ἐνῷ ἐδῶ κάτω δὲ μπόρεσε νὰ χαρεῖ παρὰ μόνο σπάνια. Σὲ σᾶς χρωστάει τὶς μόνες στιγμὲς χαρᾶς ὃσσο ἦταν ἐδῶ κάτω· οἱ στιγμὲς αὐτὲς ἔγιναν ἐκεῖ πέρα, ὅπου βρίσκεται τώρα ὁ Ζαρατούστρας, αἰῶνες· καὶ διαρκοῦν οἱ αἰῶνες αὐτοὶ πολὺ περισσότερο ἀπ' ὅλους μαζὶ τοὺς αἰῶνες ποὺ πέρασαν καὶ τοὺς αἰῶνες ποὺ θὰ ρθοῦν.

Τὰ παιδιὰ κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν πρὸ τοὺς μιλοῦσε ἔτσι. Κ' ἔλεγαν μέσα τοὺς: Τὸ ἄγόρι αὐτὸ λέει

πώς είναι σὰν καὶ μᾶς· μποροῦμε, ὅμως, ἐμεῖς νὰ μιλήσουμε
ἐτσι;

Τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν μάντεψε τὴ σκέψη τῶν παιδιῶν
καὶ διάβασε τὴν ἀπορία ποὺ ἦταν τόσο καθαρὴ στὰ μάτια τους.
Καί, χαμογελώντας ἀκόμα πιὸ ἀπαλά, τοὺς λέει :

Δὲν ξέρω πολὺ περισσότερα ἀπὸ σᾶς, ἀγαπημένα μου ἀδέρφια.
Ξέρω μονάχα καὶ τι περισσότερο· ξέρω ὅσα ὑπάρχουν
πέρ’ ἀπὸ δῶ! Γιὰ ὅσα ὑπάρχουν καὶ γίνονται δῶ κάτω ἔχουμε
τὴν ἴδια πεῖρα· ἐγὼ μάλιστα ἔχω, ἵσως, πεῖρα μικρότερη ἀπὸ τὴ
δική σας· γι’ αὐτὸ καὶ δὲν προφυλάχθηκα ποτὲ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώ-
πους· δὲν ξέρω νὰ προφυλαχθῶ. ‘Ωστόσο, προφύλαξα κάποτε τὸν
Ζαρατούστρα ἀπὸ κάτι, ὅπως τὸν προφυλάξατε καὶ σεῖς. Ξέρω,
ἵσως, νὰ σώζω ἄλλους, ὅχι ὅμως τὸν ἑαυτό μου. Καὶ βρίσκω ὅτι
αὐτὸ εἶναι ἀρκετό. Καὶ ποιοι θὰ βρίσκεται πάντα γιὰ νὰ σώζει
ἔμενα. Καὶ είναι ἀνάγκη κάθε τόσο νὰ μὲ σώζει κάποιος· κάποιος
καλὸς ἀνθρωπός ποὺ ὅλοι πάντοτε θὰ τὸν ἀγνοοῦν, ἀλλὰ ποὺ
θὰ τὸν γνωρίζω ἐγὼ καὶ θὰ τὸν γνωρίζετε καὶ σεῖς, ὅλα τ’ ἄλλα
παιδιὰ ποὺ είστε σὰν καὶ μένα.

Προχτές, ἀγαπημένα μου ἀδέρφια, μ’ ἔσωσε ὁ Ζαρατού-
στρας· ἔπεισε στὸ ποτάμι γιὰ νὰ μὲ σώσει· καὶ μ’ ἔσωσε, ἀν καὶ
δὲν ἤξερε νὰ κολυμπάει. Δὲν τὸ σκέφθηκε διόλου ὅτι δὲν ἤξερε
νὰ κολυμπάει· ἔπειδὴ δὲν τὸ σκέφθηκε, γι’ αὐτὸ μ’ ἔσωσε. “Αν
σκεπτόταν τὸν ἑαυτό του, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ μὲ σώσει.

“Ολα τὰ παιδιὰ εἶχαν γοητευθεῖ ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ ἀγοριοῦ
τῶν δώδεκα ἐτῶν. Καὶ σκέφθηκαν μέσα τους: ‘Αφοῦ κατάφερε
ὁ φίλος μας ὁ Ζαρατούστρας νὰ σώσει τὸ ἄγόρι τοῦτο, θὰ σώ-
θηκε καὶ ὁ ἴδιος.’ ”Αν πνιγόταν, θὰ πνιγόταν καὶ τὸ ἄγόρι ποὺ τὸ
σήκωσε στοὺς δύμους του.

Τὸ ἄγόρι τῶν δώδεκα ἐτῶν διάβασε κι’ αὐτὴ τὴ σκέψη τῶν
παιδιῶν στὰ μάτια τους. Καί, χαμογελώντας ἀκόμα πιὸ ἀπαλά,
τοὺς λέει :

‘Ο φίλος σας ὁ Ζαρατούστρας, ἀγαπημένα μου ἀδέρφια,
ἔφτασε σὲ καλὸ λιμάνι· σὲ πολὺ καλύτερο καὶ πολὺ ἀσφαλέστερο
ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦτο ὅπου βρισκόμαστε τώρα ἐμεῖς. Μὴν ἀνησυ-
χεῖτε, λοιπόν, γιὰ τὸν Ζαρατούστρα. ’Εκεῖνος ἀνησυχεῖ
γιὰ σᾶς καὶ μ’ ἔστειλε κοντά σας. Καὶ θάρχομαι συχνὰ — ὅσαν
καιρὸ τούλαχιστον· θὰ μείνετε παιδιὰ — γιὰ νὰ τοῦ πηγαίνω
νέα σας. Αὐτὴ εἶναι ἡ δουλειά μόνη, αὐτὴ εἰνὶ ἐκείνῃ ποὺ μ’ ἀρέ-

σει πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλες : νὰ πηγαίνω νέα ἀπὸ τὰ παιδιὰ δῶ κάτω, σ' ἔκείνους ποὺ βρίσκονται πέρα καὶ ποὺ ἀνησυχοῦν. Τὴν ἕδια δουλειά, ἀγαπημένα μου ἀδέρφια, μπορεῖ εὔκολα νὰ τὴν κάνει τὸ καθένα ἀπὸ σᾶς, ἐν βρεθεῖ στὴ θέση μου. Σᾶς τὸ ξαναλέω καὶ θέλω νὰ μὲ πιστέψετε : δὲν εἴμαι ἄλλιώτικος ἀπὸ σᾶς· εἴμαι ἀκριβῶς σὰν καὶ σᾶς.

Κάποιο ἀπὸ τὰ παιδιὰ κυριεύθηκε ἀπὸ τὴν περιέργεια νὰ βεβαιωθεῖ ἐν τὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν ποὺ τοὺς μιλοῦσε ἦταν πραγματικὰ σὰν ὅλα τ' ἄλλα ἀγόρια· καὶ ἀπλωσε τὰ χέρια του μὲ τὴν πρόθεση νὰ τ' ἀγγίσει...

Μή μου ἀπτου ! — λέει, τότε, τὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν χωρὶς διόλου νὰ θυμώσει· ἀντίθετα, μάλιστα, τὸ χαμόγελο ποὺ φώτιζε τὸ πρόσωπό του ἔγινε ἀκόμα πιὸ ἀπαλό, ἀκόμα πιὸ φιλικό.

Καὶ τὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν πρόσθεσε, ἐπεξηγώντας τὴν στάση του :

Είμαι τόσο κοντά σας — είμαι σχεδὸν ὁ ἕδιος ὁ ἑαυτός σας — κ' ἔτσι δὲν είναι ἀνάγκη νὰ μ' ἀγγίσετε.

Καὶ τὸ ἀγόρι τῶν δώδεκα ἑτῶν ἐξαφανίστηκε ἀπαλά καὶ μὲ μεγάλη διακριτικότητα ἢ ἀνακατεύτηκε μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ τόσο ποὺ δὲν ξεχώριζε πιὰ ἀνάμεσά τους.

Αὐτὸς είναι τὸ τέλος τῆς ιστορίας τοῦ Ζαρατούστρα.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΡΕΜΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΡΙΟΥΣ

Στή σελ. 27, στίχος 25, οι λέξεις «νὰ σοῦ ἐπιβάλλω» νὰ διορθωθοῦν: «νὰ σοῦ ἐπιβάλω».

Στή σελ. 28, στίχος 9, οι λέξεις «δὲ θάπρεφτε» νὰ διορθωθοῦν : «δε θάπεφτε».

Στή σελ. 34, στίχος 30, ἡ φράση «Ἄπὸ τὴ δικὰ σου χέριο» νὰ διορθωθεῖ: «Ἄπὸ τὰ δικὰ σου χέρια».

Στή σελ. 96, στίχος 25, οι λέξεις «κ' ἐγὼ τὸ δικό μου» νὰ διορθωθοῦν: «κ' ἐγὼ ἔχω τὸ δικό μου».

Στή σελ. 105, στίχος 23, οι λέξεις «εἴμαστε οἱ ἴδιοι» νὰ διορθωθοῦν: «εἴμαστε ἴδιοι».

Στή σελ. 162, στίχος 37, ἡ λέξη «παῖ» νὰ διορθωθεῖ: «καί».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΞΙΟΣ

«ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΖΑΡΑΤΟΥΣΤΡΑ»
ΤΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΔΕΘΗΚΕ
ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1956
ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ ΑΔΕΛΦΩΝ Γ. ΡΟΔΗ
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ 40 – ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ πλς Κ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006